

Erfgoedcel: vergadering 12/05/2016

aanwezig: Philippe Cornut, Rik Platteau, Geert Conaerts, Wannes Van Lint, Erik Claessens, Harald Nilens, André Thys, Johan Serkeyn en Jona Broothaerts.
verontschuldigd: Raymond Waeyenbergh, Annie Myten, Denise Similion, Paul Gobin en Jeroen Matthys.
datum: 12/05/2016

Nieuw lid erfgoedcel

Geert Conaerts stelt zich voor als nieuw lid van de erfgoedcel.

Advies kraan Koekoekx

Er wordt gevraagd welke bescherming of bestemming kan gegeven worden aan de havenkraan van Koekoekx Gebroeders NV. Deze kraan geniet momenteel op geen enkele manier een vorm van bescherming (niet als beschermd monument en ook niet opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed). Navraag bij het Agentschap Onroerend Erfgoed leert dat een wettelijke statuut voor de havenkraan moeilijk kan gerealiseerd worden. Slechts bij hoge uitzondering neemt het Agentschap Onroerend Erfgoed nieuwe items ad hoc op in de lijst van waardevol bouwkundig erfgoed (waardoor het ook niet zomaar kan worden gesloopt). Een statuut als beschermd monument is voor de kraan niet aan de orde.

Over de waarde van de Kraan Koekoekx is geen discussie. Het is één van de laatste, sprekende industriële relictten, in openbare ruimte bovendien. Om verder te gaan in dit dossier moeten echter de onderhandelingen met Koekoekx en alle partners van de reconversiezone afgewacht worden. Een (her)bestemming van de kraan maakt immers deel uit van deze onderhandelingen. De erfgoedcel kan evenwel aan het college vragen om aan een gepaste bestemming voor de havenkraan Koekoekx de nodige aandacht te besteden en dit mee te nemen naar de onderhandelingen met de verschillende partners en de stuurgroep (stad, W&Z, privépartners).

Advies:

De havenkraan langs de Steenkaai, gebruikt door de firma Koekoekx Gebroeders NV, was oorspronkelijk voorzien voor de haven van Matadi, maar komt door de onafhankelijkheid van Congo terecht in de haven van Gent. In 1989 koopt de firma Koekoekx de kraan en verhuist ze naar het kanaal in Vilvoorde, waar ze nu nog steeds wordt gebruikt. De kraan heeft geen wettelijk beschermd statuut en de kraan als bijkomend item toevoegen aan de inventaris van bouwkundig erfgoed kan enkel in hoogst uitzonderlijke gevallen. De kraan is een van de laatste industriële relictten langs het kanaal en is bovendien ook een absolute blikvanger aan het water. Wanneer Koekoekx verhuist uit de kanaalzone is de bewaring van de havenkraan in situ iets dat zeker niet uit het oog mag verloren worden. Een herbestemming binnen Watersite zou een meerwaarde kunnen betekenen. De erfgoedcel adviseert dan ook dat het stadsbestuur hieraan aandacht besteedt bij haar onderhandelingen met de verschillende betrokken partners.

Advies Kruitfabriek en subway Molens Drie Fontein

Dit agendapunt werd al eerder besproken door de erfgoedcel, maar de stadsadministratie had dit reeds behandeld vooraleer het advies kon voorgelegd worden aan het stadsbestuur. Dit zal binnenkort opnieuw besproken worden door het stadsbestuur.

De bestemming van De kruitfabriek maakt deel uit van nieuwe PPS-onderhandelingen. Net zoals in het vorige punt wordt beslist om hier het advies te geven om dit te laten opnemen bij de besprekingen tussen de verschillende partners. Voor de rest wordt het advies dat vorige keer geformuleerd werd hernomen.

Advies:

Het gebouw Steenkaai 44-46 maakte vroeger een geheel uit met de gebouwen langs de Harensessteenweg 216-238. Een brug over de Zenne verbond beide fabriekspanden en liet aansluiting op de nijverheidsspoorweg (C.F.I.) toe. De brug is verdwenen, maar architecturale elementen (zoals de grote raampartij langs de Zenneoever) verwijzen nog naar de brug en de spoorweg. Het gebouw werd in 1926 (kort na de gebouwen in de Harensessteenweg) opgetrokken met ter plaatse gegoten gewapend beton en zou structureel nog in orde zijn. De huidige kruitfabriek diende toen als magazijn en ateliers voor de productie van kleine stukken in gewapend beton. Bouwen in gewapend beton was op dat ogenblik nog niet wijdverspreid en het concept van de fabrieksgebouwen (een soort bedrijvencentrum avant-la-lettre) was toen uniek. De herbestemming van het fabriekspand langs de Harensessteenweg bewijst bovendien de potentie van dit gebouw aan. Omwille van deze redenen adviseert de erfgoedcel om bij de onderhandelingen met de verschillende betrokken partners aandacht te besteden aan een respectvolle herbestemming van De Kruitfabriek, met aandacht voor het industriële karakter en de authentieke elementen van het fabriekspand en met een zekere publieke toegankelijkheid.

Een dringender dossier is echter de bestemming van de subway van de Molens Drie Fonteinen die vorig jaar bij graafwerken werd aangetroffen. Het ontwerp over de aanleg van dit stuk Steenkaai zal binnenkort worden behandeld door het stadsbestuur. Er wordt beslist dat de erfgoedcel het advies formuleert dat het stadsbestuur rekening houdt met de subway bij de aanleg van de fiets- en wandelboulevard.

Advies:

In 1910 werd een verbindingstunnel ("subway") gebouwd tussen de fabrieksgebouwen van de bloemmolens Molens Drie Fonteinen aan weerszijden van het kanaal voor het transport van bloemzakken. Deze tunnel – een technisch hoogstandje toen – werd in 1940 opgeblazen door Engelse soldaten en is sindsdien buiten gebruik. Bij graafwerken langs het kanaal werd verleden jaar restanten van de ingegraven tunnel blootgelegd. Dit ondergronds restant is het laatste spoor van de afgebroken Molens Drie Fonteinen. Aangezien weldra de plannen worden besproken voor de doortrekking van de wandel- en fietsboulevard langs het kanaal, vraagt de erfgoedcel aan het college om bij de aanleg met dit ondergronds relict rekening te houden en dit op één of andere manier zichtbaar te maken voor het publiek.

Advies woning Mechelsestraat nr. 9

Er wordt advies gevraagd met betrekking tot de woning Mechelsestraat nr. 9 n.a.v. een mogelijke wijziging van de bestemming van handelspand naar woning. De woning is opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed en bij verbouwing naar woonhuis is de kans groot dat de oude winkelpui zal verdwijnen. De erfgoedcel weegt de erfgoedwaarden van het gebouw af tegen het maatschappelijk nut (verfraaiing van de gevel). De woning is in het verleden waarschijnlijk al eens verbouwd (door toevoeging van de winkelpui, die vermoedelijk van latere datum is dan het huis). De erfgoedcel betreurt dat deze winkelpui mogelijk wordt vervangen of verwijderd, maar rekening houdende met de slechte staat van de woning (en vooral dan van de pui zelf), zal de woning nog sterker achteruit gaan als ze blijft leegstaan. De erfgoedcel stelt wel voor om oog te hebben voor de authenticiteit van de woning (bv. de aanwezigheid van de faience-tegels die wel nog in degelijke staat zijn).

Advies:

Het rijhuis in de Mechelsestraat nr. 9 dateert uit de eerste helft van de 20ste eeuw en heeft dit uitzicht nog bewaard, dat vooral opvalt met de kenmerkende witte geglazuurde baksteen afgewisseld met bruin voor decoratieve motieven. Vermoedelijk werd het rijhuis nadien verbouwd door de toevoeging van de huidige winkelpui met afgeronde beglazing met art-deco-getint glas in lood in de bovenlichten. De eigenaar wenst de benedenverdieping opnieuw om te vormen naar woonruimte, waardoor deze oude winkelpui dreigt te verdwijnen. De erfgoedcel erkent de slechte staat van de woning en vooral van de winkelpui. Maar gelet op het feit dat de winkelpui vermoedelijk een latere verbouwing is, gelet op de slechte toestand van de winkelpui die vermoedelijk niet meer hersteld kan worden tenzij door volledig nieuw schrijnwerk, gelet op de eerder beperkte erfgoedwaarden die afgewogen worden tegen het maatschappelijk belang (verfraaiing van de woning), betreurt de erfgoedcel weliswaar dat de winkelpui zou verdwijnen, maar maakt verder geen bezwaar tegen het vervangen of verwijderen ervan. De erfgoedcel vraagt wel om aandacht te besteden aan de authentieke elementen die nog wel in goede staat zijn (dus bewaren tegeltjes in plaats van de gevel te bezetten met sierpleister).

Industrieel straatmuseum: toekomstvisie en inplanting

Er wordt een toelichting gegeven van de eerste grote lijnen van de toekomstvisie over het industrieel straatmuseum. Dit jaar zouden er drie monumentjes worden bijgeplaatst. Hierna volgt een discussie, enerzijds over de beschildering en de kleuren; anderzijds over de locatie.

Binnen de vergadering is er verschil in mening over de beschildering: de bewaring van de "authentieke" kleuren tegenover een moderne beschildering. Voor het eerste monumentje dat onder handen zal genomen worden (draaibank Mondiale) werd een graffiti-kunstenaar aangezocht. Voorlopige conclusie van de discussie is dat een artistieke interpretatie (met liefst wat verwijzingen naar de stad, de nijverheidssector en het bedrijf) juist een meerwaarde biedt en maakt eveneens de brug naar de toekomst. De industriële relictten staan immers niet in een echt museum, maar in de openbare ruimte. Erfgoed is op zijn best als het hedendaags geherinterpreteerd en verankerd wordt.

Er is eveneens een discussie over de locatie. Bij voorkeur komen de monumenten op of nabij de plaats van de fabriek. Maar vanuit toeristisch oogpunt of naar hergebruik is het interessanter dat dit geclusterd of gecentraliseerd wordt.

We zullen deze discussie volgende vergadering verder zetten. Er wordt gevraagd om te bekijken of de oude locatie van de machines die nu zijn geplaatst kan achterhaald worden. Een mogelijke uitkomst zou kunnen zijn om één of twee monumentjes te verplaatsen. Wat zeker ook besproken moet worden is om meer informatie bij de relictten te plaatsen: een infobordje met verwijzing naar de fabriek of sector. Er moet ook bekeken worden of dit nog verder kan worden uitgebreid. Dit is min of meer reeds voorzien in het actieplan onder de noemer "dringende interventies". Bedoeling hierbij was o.a. na te denken welke fabrieken of industriële sectoren onlosmakelijk verbonden zijn met Vilvoorde zodat we hierrond stappen kunnen ondernemen.

Er moet ook contact gelegd worden met de dienst die bezig is met city-marketing en met kunst in het straatbeeld. Vilvoorde is immers een stad in reconversie maar wel vanuit het verleden.

Bij de afbraak van de gebouwen van SCAPI werd een faience uit de fabriek gerecupereerd. Het Vast Bureau van het OCMW zal dit restaureren en recupereren in de inkomhal van het nieuwe rusthuis. Dit moet mee opgenomen worden in het overzicht.

Stand van zaken acties m.b.t. erfgoed in 2016

Er wordt een erfgoedcel opgericht die een permanent statuut krijgt.	Voltooid.
De erfgoedcel komt jaarlijks een nog vast te stellen aantal keren samen en verleent aan het college van burgemeester en schepenen op vraag en op eigen initiatief advies.	Bezig.
Er wordt een landingspagina rond erfgoed gecreëerd en onderhouden op de website.	Nog niet gebeurd. Inhoud zal voorgelegd worden aan erfgoedcel.
Er wordt een (toeristische) brochure opgemaakt rond industrieel erfgoed.	Voorzien voor het najaar (cfr. stratenmuseum).
Het stadsbestuur neemt jaarlijks i.s.m de erfgoedcel deel aan Openmonumentendag.	Bezig.
Tot 2018 wordt elk jaar iets georganiseerd n.a.v. 100 jaar Grote Oorlog.	Bezig. Dit jaar tentoonstelling 23/09 – 09/10.
Jaarlijks wordt een project uitgewerkt rond (immaterieel) industrieel erfgoed	Bezig. Rond Kruitfabriek. Resultaten worden gepresenteerd op OMD.
Het industrieel stratenmuseum wordt gepromoot, onderhouden en verder uitgebreid.	Voorzien voor het najaar.
Het erfgoeddepot wordt in gebruik genomen.	Bezig.
De triptiek van Portaels in de kerk Onze-Lieve-Vrouw van Goede Hoop wordt gerestaureerd.	Bezig. Half juni is er een restaurateur.
Erfgoedobjecten worden gerestaureerd of gedigitaliseerd (binnen de beperkingen van het budget).	-
Er bestaat een beleid voor dringende interventies (erfgoed in gevaar)	Voorzien voor het najaar.
Het roerend patrimonium van de stad wordt geïnventariseerd en online ontsloten (via Erfgoedplus) i.s.m. vrijwilligers. Bijzondere aandacht wordt besteed aan het inventariseren van foto's en film, ook in particulier bezit.	Bezig. Momenteel zijn al een 100-tal item te bekijken op erfgoedplus.be.
Er wordt een campagne georganiseerd ter promotie van erfgoedplus om verenigingen aan te sporen toe te treden.	-

Varia

- Mededeling van archeologische opgravingen Ransbeeksluis / Sas Drie Fonteinen.
- Erfgoedplus op kruissnelheid: 87 items van het stadsbestuur zijn al online te bekijken op www.erfgoedplus.be
- Inventarisatie religieus erfgoed parochiekerk Heilig Hart.
- Restauratie marouflages kapel Onze-Lieve-Vrouwegasthuis is voltooid. Er wordt voorgesteld om volgende vergadering in de kapel te beleggen.

- Vraag of de ledenlijst is vastgelegd? Ja, is formeel vastgelegd door college conform het reglement. De huidige ledenlijst zal aan de leden bezorgd worden. Aanwezigheden van de leden zal opgevolgd worden.
- Vraag om op de volgende vergadering de acties 2017 voor te leggen in het kader van de opmaak budget 2017.
- Nazicht inventaris met aandacht voor modernisme? Is voorzien voor 2017.

Volgende vergadering

Half juni.